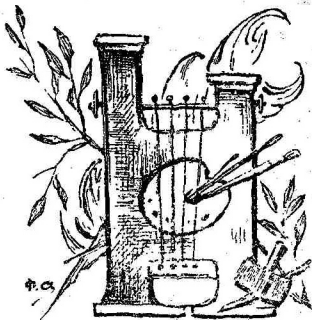

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ

Dietrich. 'Επὶ τοῦ ὄρους διδασκαλία

ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ τοῦ Χριστοῦ, ἣτις μετέβαλε τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ τὴν τέχνην καὶ νὰ δι-εκδικήσῃ μέγιστον τὸ ἐνδιαφέρον αὐ-

τῆς. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἐν τῷ περιβάλλοντι αὐτῆς, ἐκδηλοῦται διὰ τῆς τέχνης. Ἡ ζωγραφικὴ ἐν τῷ πνεύματι τῶν πιστῶν παρίσταται ὡς ἡ ὑπαρκτή, ἡ ἔντονος προσωποποίησις τῆς θρησκείας. Καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον ἐν ἐκκλησίαις, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς καλύβαις διὰ τῆς ζωγραφικῆς ὑψοῦνται οἱ ἄνθρωποι ἐν προσευχῇ πρὸς τὸ θεῖον.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ τῆς ἀγιογραφίας. Ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ ἐνέπνευσεν τοὺς μεγαλειτέρους καλλιτέχνας εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν σπουδαιότερων σημείων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἰδίως τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἰταλικῆς ἀναγεννήσεως ἀφορῶσι τὸν Χριστόν, καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἄνευ τοῦ δράματος τοῦ Γολγοθᾶ ἡ τέχνη δὲν θὰ ἔφθανεν εἰς τὸ θαυμαστὸν ὕψος τῆς τελειότητός της Αἰ πίνακο-θήκαι τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλλίας διασώζουν μετ' ἰδιαίτερας τιμῆς τὰ ἔργα τῶν ζωγράφων, τὰ ἐκ τῆς Καινῆς διαθήκης ἐμπνευσθέντα.

Ὀλόκληροι στήλαι δὲν θὰ ἐπήρουν καὶ εἰς μένην τὴν ξηρὰν ἀναγραφὴν τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων, τῶν ἐχόντων ὡς θέμα τὸν Μέγαν Ναζωραῖον εἴτε διδάσκοντα, εἴτε θαυματουργοῦντα, εἴτε πάσχοντα, εἴτε ἐκπνέοντα, εἴτε ἀνιστάμενον. Ἐχμεν ἔργα ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἐμπνευσθέντα, ἅτινα δίδουν τὸ μέτρον μεγαλοφυοῦς ἀντιλήψεως καὶ ἐξόχου δυνάμεως ἐκτελέσεως. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἐπεισίδιον τοῦ βίου τοῦ τοῦ ὁποῖον νὰ μὴ ἀπεικονίσθῃ, δὲν ὑπάρχει στιγμή αὐτοῦ ὑπέροχος ἢ ὅποια νὰ μὴ ἔσχεν ὑπέροχον. ἐπίσης ἀντίκτυπον ἐν τῇ τέχνῃ.

Ἡ τέχνη ἀρρήκτως συνεδέθη πάντοτε μετὰ

Εἰσοδος Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα

τῆς θρησκείας. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀπ' αὐτῆς τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, εἰς ὅλας τὰς θρησκείας συναντῶμεν τὴν τέχνην κυριαρχοῦσαν, συγκεντροῦσαν τὴν πίστιν τῶν θρητῶν διὰ τῆς ἐξωτερικῆς παραστάσεως. Οἱ Αἰγύπτιοι οἵτινες ἐν τῇ τέχνῃ προηγέθησαν, ἔσχον τὴν θρησκείαν ὡς βασὶν τῆς τέχνης. Οἱ Χαλδαῖι καὶ οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Πέρσαι ἔσχον θρησκευτικὴν τέχνην. Ὁ Χριστιανισμὸς ὅστις ἐν τῷ παγκοσμίῳ πολιτισμῷ ἐκπροσωπεῖ τὴν τελειότητα καὶ τὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς ἐξάρσεως δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ ὑψώσῃ καὶ τὴν τέχνην καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ἀξιοσημείωτον ἀνάπτυξιν.

Ὅλος ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ ἀλλ' ἰδίως ἡ Γέννησις, ἡ Σταύρωσις καὶ ἡ Ἀνάστασις — τὰ τρία ἐξ-ἄρχα σημεῖα τοῦ ὑπερτάτου μυστηρίου,

Eichstaedt

Ὁ Χριστὸς εἰς Ἑμμαοῦς

νὸς μὲ ὅλην τὴν ἀνατομικὴν γνῶσιν. Ἡ φυσικότης θριαμβεύει καὶ ὁ Χριστὸς παρουσιάζεται ὄντως ὡς μάρτυς, περισσότερον ἄνθρωπος ἢ θεός.

Richter.

Ἡ κόρη τοῦ Ἰακώβου

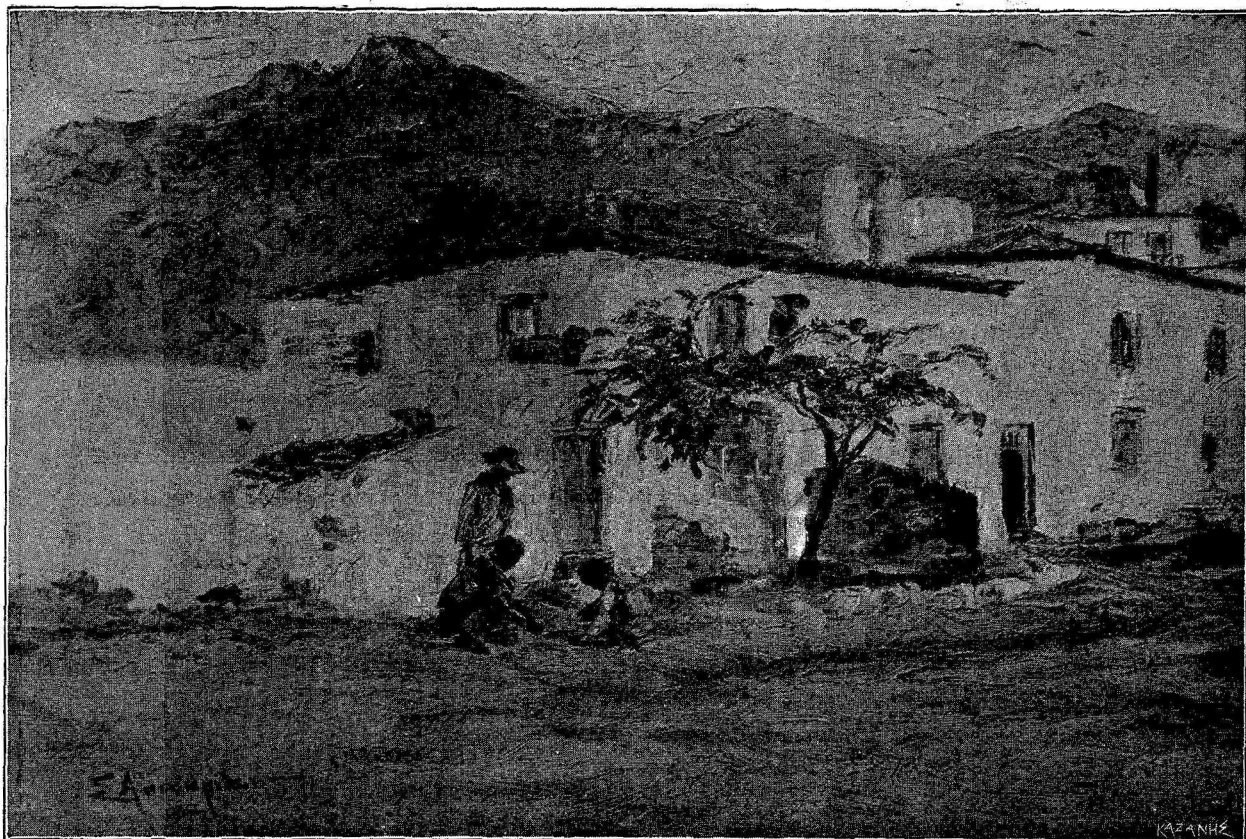
ἀπηχόλησαν τοὺς καλλιτέχνας. Ἀπὸ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος ὅτε ἤρξατο, τιθεμένων ἐκποδῶν τῶν προλήψεων, ἡ διὰ τῆς ζωγραφικῆς ἀναπαράστασις τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀνθρώπου πάσχοντος, μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ὅτε οἱ καλλιτέχνη ἐλευθεριώτερον ἀνεπαρίσταν τὸ ἀνθρώπινον μαρτύριον τοῦ Ναζωραίου, ὑπῆρξε μία δειλὴ τῆς τέχνης ἐργασία, ἣν ἐπηρέαζον προφανῶς αἱ θρησκευτικαὶ διαμάχαι ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν. Ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος κυρίως ἡ τέχνη ἐγκολπύται τὸν πάσχοντα Χριστὸν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἑσταυρωμένοι κατὰ δεκάδας φιλοτεχνεῦνται, προδίδοντες τὸ φορικτὸν μαρτύριον ἐν πλείσταις ὁδυνηραῖς λεπτομερεῖαις. Δὲν ἐξιδανικεύεται πλέον ὁ Χριστός, ἀλλὰ εἰκονίζεται αὐτὸ τοῦτο ὡς ἄνθρωπος ὑφιστάμενος καρτερικῶς τὸν ὀδυνηρότερον τῶν θανάτων, εἰκονιζόμε-

Αἱ καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες, καθ' ὅς ὁ Χριστὸς ἀναπαρίσταται ἀπ' αὐτῆς τῆς φάτνης τῶν ἀλόγων μέχρι τῆς Ἀναλήψεως εἶναι πολλαί. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀλλ' ἰδίως ἐν Ἰταλίᾳ ἀφθονεῖ ἡ καλλιτεχνικὴ παραγωγή, ἡ θεμὰ ἔχουσα τὸν Μέγαν Διδάσκαλον.

Ἀπὸ τοῦ Ραφαήλ ὅστις μὲ τὴν Madonna Sixtina μᾶς παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦν ὡς νήπιν μὲ τὸν ἀπαράμιλλον χρωστήρα του, μέχρι τοῦ Dechamps, οὗ τὴν ἐν Βηθλεὲμ γέννησιν ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Γ' τόμῳ ἡ «Πίνακοθήκη», ἐμφιλοχωρεῖ σωρεία παιδικῶν ἀπεικονίσεων τοῦ Ἰησοῦ ἐν αἷς τοῦ Stüler, Itterbach, Hitchens, Prunne, Deger αἵτινες ἔχουν πολλὴν τέχνην. Τὴν ὅλην σειρὰν τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ εἰκόνισε περιφανῶς ὁ Γερμανὸς ζωγράφος Dietrich Ἀξιοσημείωτοι εἶνε ὁ Ἰησοῦς σπείρων ὡς σπορέυς, βαστάζων τὸν ἄμνον ὡς ποιμὴν, διδάσκων ἐπὶ τοὺς ὄρους (ἡ προτασσομένη τῆς μελέτης), θεραπεύων τὸν παραλυτικόν, ἐν μέσῳ τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας, εἰρηνεύων τὸν τρικυμῖαν, ἐκπνέων ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

Ὁ Ἰησοῦς, ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία

Σοφ. Λασκαρίδου

Χωρικόσπητα

Τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν κόρην τοῦ Ἰακώβου εἰκόνισαν ἐξόχως ὁ Richter, ὁ Γαβριήλ Μάξ, ὁ Keller, τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἑμμαῦς ὁ Veroneze, ὁ Müller, ὁ Eichstaedt, τὸν βίβιν δὲ ὅλον ἔχει εἰκόνισι ἐπίσης δεξιῶς ὁ ζωγράφος Τισσό, ὅστις ἐμελέτησε βαθέως τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν διαθήκην, τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐπεσκέφθη δὲ καὶ τὴν πατρίδα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀνεστράφη μετ' Ἑβραίων.

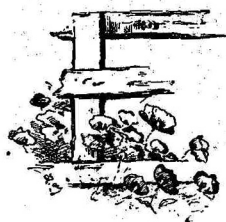
Ἡ συλλογὴ τῶν εἰκόνων, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην ὁ Τισσό εἶνε καὶ ἐξοχόν. Ἐκτεθεῖσαι κατὰ τὸ 1894 εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Πεδίου τοῦ Ἀρεως, προκάλεσαν τὸν θαυμασμὸν ὅχι μόνον τῶν τεχνικριτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱστορικῶν, διὰ τὴν ὑπέροχον τέχνην καὶ τὰ ἀφθονα ἱστορικὰ διδάγματα, τὰ ὁποῖα περιεῖχον, φωτίζουσαι ἐν πολλαῖς τὸν βίβιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἐχρειάζετο ἡ συνεργασία αὐτῆ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἱστορίας.

Ὅλα τὰ κριώτερα σημεῖα τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου διδασκάλου περιέχονται εἰς τὴν σειρὰν αὐτήν. Ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος, ὁ Ἰησοῦς ὡς μαθητὴς ξυλουργός, ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν ναόν, ἡ Σταύρωσις κλπ. εἶνε θέματα τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν ὅλους τοὺς μεγάλους ζωγράφους. Ἡ διαφορὰ αὐτῶν ἀπὸ τὸν Τισσό εἶνε ὅτι ὁ τελευταῖος ἀποδίδει καλλιτέρον τὸν χαρακτήρα τῆς ἐποχῆς μελετήσας ἐπιτοπίως τὰ πράγματα.

[Ἐπεταὶ τὸ τέλος]

★ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ★

ΦΙΛΗΜΩΝ ΚΑΙ ΒΑΥΚΙΣ

ΙΣ τι ἄστυον τῶν Παρισίων ἐνδαιτᾶται μέγας ἄλλοτε καλλιτέχνης, ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὑποδυέντες σπουδαίους χαρακτήρας ἀριστουργηματικῶν ἔρ-

γων, κατήγαγον θριάμβους, ἡγαπήθησαν καὶ ἐξετρέλανεσαν περηνισμένας καλλονάς. Πόσα ἰδιώδη πλάσματα δὲν ἐρέφθησαν εἰς ῥέμβην ἀκούσαντα τό: «Σ' ἀγαπῶ!» τοῦ! Πόσας ἀγνάς ἀποκλήρους δὲν ἐπροστάτευσεν! Λάτρης τῶν αἰσίων λύσεων, ὁπόσας μηχανογραφίας δὲν ἐματαίωσεν, ὁπόσους προδότας δὲν κατήσχυνεν ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ!

Ἰμνήθη, ἐδοξάσθη, ἐπλούτισεν, ἀλλ' ἔμεινε μετριόφρων. Εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ θριάμβου του, ἐνυμφεύθη θεικτικὴν κωμωδόν, τύπον ἀφοσίωσης καὶ συζύχης πίστεως, ἥτις ἐπὶ μακρὰ ἔτη συνεμερίσθη τὴν ζωὴν του καὶ ἥτις εἶχε μίαν ἀδελφὴν, ἡθοποιὸν καὶ αὐτήν, κατὰ πολὺ μεγαλητέραν. Ὁ λαμπρὸς καὶ ἐργατικὸς αὐτὸς καλλιτέχης, ἀφ' οὗ ἔζησε περιδέξως, ὑπέκυψεν, ὡς ὅλοι μας, εἰς τὴν δυστυχίαν. Νέα γενεὰ ἐμορφοῦτο. Δὲν ἤρρεσκε πλέον τὸ δρᾶμα. Οὐδὲν αἰώνιον, ἐπομένως οὔτε ἡ σοβαρότης.

Αἱ οἰκονομίαι ἡλαττώθησαν καὶ ἔπειτα ἀπέπησαν. Ἡ ἄλλοτε ὠραία ἡθοποιὸς καὶ ὁ μέχρι χθὲς